

Sprawa C-102/21**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości****Data wpływu:**

18 lutego 2021 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego: Verwaltungsgericht, Autonome Sektion für die Provinz Bozen
(Włochy)**Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:**

9 lutego 2021 r.

Strona skarżąca:

KW

Druga strona postępowania:

Autonome Provinz Bozen

Przedmiot postępowania głównego

Zgodność z rynkiem wewnętrznym pomocy przyznawanej na budowę mikroelektrowni wodnych na potrzeby niepodłączonych do sieci elektroenergetycznej baczówek i chat; zgodność z prawem odzyskania pomocy przez organy krajowe po wygaśnięciu programu pomocy przewidzianego w prawie Unii

Przedmiot i podstawa prawna odesłania prejudycjalnego

Wykładnia prawa Unii, art. 267 TFUE, w szczególności

Rozporządzenie Rady (UE) 2015/1589 z dnia 13 lipca 2015 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. 2015, L 248, s. 9) (zwane dalej „rozporządzeniem (UE) 2015/1589”)

Decyzja Komisji z dnia 25 lipca 2012 r. o zatwierdzeniu pomocy państwa zgodnie z art. 107 i 108 TFUE SA.32113 (10/N) (2013/C 1/02) (Dz.U. 2013, C1, s. 7) (zwana dalej „decyzją dotyczącą pomocy państwa SA.32113”)

Pytania prejudycjalne

1. Czy zatwierdzona decyzją Komisji SA.32113 (2010/N) z dnia 25 lipca 2012 r. pomoc w wymiarze 80% na budowę małych elektrowni wodnych wytwarzających energię elektryczną ze źródeł odnawialnych na własny użytek na potrzeby bacówek i chat na obszarze położonym w wysokich Alpach, których podłączenie do sieci elektroenergetycznej nie jest wykonalne bez odpowiednich nakładów technicznych i finansowych, wygasła w dniu w dniu 31 grudnia 2016 r.?
2. W przypadku udzielenia na to pytanie odpowiedzi twierdzącej:
  - 2.1 Czy wykładni art. 20 rozporządzenia (UE) 2015/1589 należy dokonywać w ten sposób, że w przypadku nadużyć w stosowaniu pomocy Komisja powinna wydać decyzję o odzyskaniu pomocy przed podjęciem działania przez organy krajowe?
  - 2.2 Czy wspomniana pomoc jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE, ponieważ jest przeznaczona na ułatwianie rozwoju niektórych regionów gospodarczych, czy też może ona zakłócać konkurencję oraz wpływać na wymianę handlową między państwami członkowskimi?

Przywołane przepisy prawa Unii

Artykuł 107 ust. 1, art. 107 ust. 3 lit. c) oraz art. 108 ust. 1–3 TFUE

Artykuł 1 lit. a), c), f), g), art. 4 ust. 3, art. 9 ust. 3 i 4, art. 20 i motyw 28 rozporządzenia (UE) 2015/1589

Artykuł 4 ust. 1, art. 4 ust. 2 lit. b) i art. 4 ust. 3 rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE (Dz.U. 2004, L 140, s. 1)

Artykuł 41 ust. 7 lit. a), art. 41 ust. 8 i 9 rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz.U. 2014, L 187, s. 1) (ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych, zwanego dalej „rozporządzeniem (UE) nr 651/2014”)

Artykuły 3 i 6 rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii

Europejskiej do pomocy de minimis (Dz.U. 2013, L 352, s. 1) (zwanego dalej „rozporządzeniem (UE) nr 1407/2013”)

Punkty 6, 97 i 98 decyzji dotyczącej pomocy państwa SA.32113

Przywołane przepisy prawa krajowego

Landesgesetz vom 7. Juli 2010, Nr. 9 „Bestimmungen im Bereich der Energieeinsparung, der erneuerbaren Energiequellen und des Klimaschutzes” (ustawa prowincjonalna z dnia 7 lipca 2010 r., nr 9 „Przepisy w obszarze oszczędzania energii, odnawialnych źródeł energii i ochrony klimatu”, autonomiczna prowincja Bolzano, Włochy), opublikowana w Amtsblatt der Region z dnia 3 sierpnia 2010 r. nr 31 w obowiązującym aktualnie brzmieniu (zwana dalej „ustawą prowincjonalną nr 9”)

Decyzja rady prowincji z dnia 8 listopada 2010 r., nr 1804, opublikowana w Amtsblatt der Region z dnia 13 listopada 2012 r., nr 46 (zwana dalej „decyzją rady prowincji nr 1804”)

Stan faktyczny i przebieg postępowania

- 1 Strona skarżąca jest właścicielką nieruchomości, które ze względu na odległe położenie nie są podłączone do publicznej sieci elektroenergetycznej.
- 2 W ustawie prowincjonalnej nr 9 wprowadzono wynoszącą 80% pomoc na budowę elektrowni wodnych wytwarzających energię elektryczną ze źródeł odnawialnych na potrzeby baczek i chat, których podłączenie do sieci elektroenergetycznej nie jest wykonalne bez odpowiednich nakładów technicznych i finansowych.
- 3 Ten program pomocy został zatwierdzony przez Komisję Europejską (zwaną dalej „Komisją”) w dniu 25 lipca 2012 r. na mocy decyzji dotyczącej pomocy państwa SA.32113.
- 4 Na podstawie tego programu pomocy w dniu 15 września 2017 r. strona skarżąca złożyła do właściwego organu drugiej strony postępowania wnioski o przyznanie maksymalnej kwoty pomocy na budowę elektrowni wodnej na jej nieruchomościach. Energia elektryczna miała być wytwarzana wyłącznie na własny użytek.
- 5 Na mocy decyzji właściwego organu stronie skarżącej przyznano pomoc na budowę mikroelektrowni wodnej wytwarzającej energię elektryczną na własny użytek w wysokości 144 634 EUR, co odpowiada 80% kwalifikowalnych kosztów wynoszących 180 792,48 EUR.
- 6 Budowę mikroelektrowni wodnej zakończono w dniu 27 września 2018 r. W dniu 16 listopada 2018 r. wypłacono pomoc w wysokości 140 970 EUR.

- 7 W dniu 27 stycznia 2020 r. właściwy organ wycofał w części przyznaną pomoc. Stwierdził, że program pomocy SA.32113 wygasł w dniu 31 grudnia 2016 r., rada prowincji zmieniła kryteria pomocy, a w rozporządzeniu nr 651/2014 obniżono maksymalną kwotę z 80% do 65% kwalifikowalnych kosztów. W świetle nowych kryteriów kwotę kwalifikowalnych kosztów ustalono w wysokości 174 241,68 EUR, a pomoc obliczono w wysokości 65% tych kosztów, tj. w kwocie 113 257,09 EUR. W dniu 14 lutego 2020 r. stronę skarżącą wezwano do zwrotu części kwoty pomocy wraz z odsetkami w łącznej wysokości 27 946,12 EUR.
- 8 W dniu 15 czerwca 2020 r. strona skarżąca wniosła skargę do tutejszego Verwaltungsgericht (sądu administracyjnego, autonomiczna prowincja Bolzano, Włochy), żądając uchylenia obciążających ją aktów prawnych, a w szczególności częściowego cofnięcia pomocy i wezwania do jej zwrotu (zwanym dalej „zaskarżonymi aktami prawnymi”).
- 9 Strona skarżąca opiera swoją skargę na pięciu zarzutach, w których, w zakresie, który jest istotny w świetle prawa Unii, podnosi między innymi, co następuje:
- Pomoc nie jest niezgodna z prawem, ponieważ w niniejszym przypadku nie występuje pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE. Pomoc przyznano stronie skarżącej jako osobie prywatnej. Wsparcia nie otrzymało przedsiębiorstwo. Zakłócenie konkurencji w ramach Unii Europejskiej nie jest możliwe, ponieważ energia elektryczna wytwarzana jest jedynie na własny użytek.
  - Druga strona postępowania naruszyła art. 3 i 6 rozporządzenia (UE) nr 1407/2013, ponieważ nie sprawdziła, czy pomoc przyznano zgodnie z właściwym rozporządzeniem.
  - Pomoc jest dopuszczalna w świetle art. 107 ust. 3 TFUE. Procedura zgłoszenia nie była konieczna, ponieważ pomoc była z niej wyłączona na podstawie rozporządzenia (UE) nr 651/2014.
  - Przepis zawarty w art. 2 rozporządzenia (UE) 2015/1589, w myśl którego nową pomoc należy zgłaszać Komisji, nie znajduje zastosowania do pomocy istniejącej, a więc do programów pomocy i pomocy indywidualnej, które zostały zatwierdzone przez Komisję lub Radę. Zatwierdzona już pomoc istniejąca – taka jak ta, która stanowi przedmiot niniejszego postępowania – nie podlega zgłoszeniu ani zatwierdzeniu. W niniejszej sprawie Komisja nie wszczęła procedury, o której mowa w art. 22 rozporządzenia (UE) 2015/1589, a tym samym nie miała zastrzeżeń do przyznanej pomocy.
  - Cofnięcie pomocy jest niezgodne z prawem, ponieważ Komisja nie wydała decyzji o odzyskaniu pomocy, a organ administracyjny nie był uprawniony do uznania pomocy za niezgodną z prawem w świetle rozdziału III rozporządzenia (UE) 2015/1589 bez decyzji Komisji.

- 10 Druga strona postępowania wnosi o oddalenie skargi.
- 11 Druga strona postępowania uważa, że przedmiotem sprawy jest niezgodna z prawem pomoc państwa, ponieważ program pomocy SA.32113 wygasł w dniu 31 grudnia 2016 r., a tym samym nie miała ona podstawy prawnej. Ponadto pomoc ta naruszyła rozporządzenie (UE) nr 651/2014. W związku z powyższym należało się dostosować do tego rozporządzenia i obniżyć jej wysokość.

Uzasadnienie odesłania

- 12 Uwzględnienie skargi zależy od rozstrzygnięcia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (zwanego dalej „Trybunałem”) w przedmiocie wykładni traktatów.
- 13 Izba uważa, że zwrócenie się do Trybunału z przytoczonymi powyżej pytaniami prejudycjalnymi na podstawie art. 267 TFUE jest konieczne z przedstawionych poniżej powodów, ponieważ mają one znaczenie dla wydania rozstrzygnięcia w sprawie w odniesieniu do szeregu zarzutów strony skarżącej.

Przepisy prawa Unii i prawa krajowego

- 14 Przepisy prawa mające zastosowanie do niniejszej sprawy wskazano powyżej w częściach zatytułowanych „Przywołane przepisy prawa krajowego” i „Przywołane przepisy prawa Unii”. Poniższe rozważania stanowią uzupełnienie powyższego.
- 15 Ustawa prowincjonalna nr 9 przewiduje, że prowincja Bolzano może przyznawać pomoc w wysokości do 80% na budowę i rozbudowę instalacji wytwarzających energię elektryczną ze źródeł odnawialnych. Na tej podstawie w decyzji rady prowincji nr 1804 postanowiono przyznać pomoc na te instalacje w zakresie budowy i rozbudowy elektrowni wodnych na potrzeby bacówek i chat. Ponadto wydatki stanowiące obciążenie w kolejnych latach budżetowych miały być ustalane w corocznej ustawie budżetowej.
- 16 W decyzji dotyczącej pomocy państwa SA.32113 Komisja zatwierdziła wspomniany powyżej program pomocy. Wynika z niej, że dla tego programu pomocy przewidziano środki budżetowe w wysokości 187 mln EUR łącznie i 32 mln EUR rocznie oraz okres obowiązywania do dnia 31 grudnia 2016 r. W świetle wyjaśnień Komisji około połowa tych środków nie jest pomocą państwa, a dokładny okres obowiązywania nie jest wyraźnie wskazany.
- 17 W szczególności w odniesieniu do przewidzianej pomocy inwestycyjnej dla elektrowni wodnych wytwarzających energię na potrzeby bacówek i chat Komisja postanowiła nie podnosić zastrzeżeń, ponieważ stanowią one zgodną z rynkiem wewnętrznym pomoc państwa przeznaczoną na ułatwienie rozwoju niektórych działań gospodarczych lub niektórych regionów gospodarczych w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c).

- 18 Komisja a priori ocenia, że wpływ wytwarzania energii elektrycznej na odległych obszarach bez dostępu do sieci elektroenergetycznej na handel między państwami członkowskimi jest niewielki (pkt 97 decyzji dotyczącej pomocy państwa SA.32113).
- 19 Celem przewidzianego programu pomocy jest wyrównanie różnic wynikających z rzeczywistej specyfiki terenu i jest on obiektywnie uzasadniony koniecznością racjonalnej odpowiedzi na brak pewnego i efektywnego zaopatrzenia w energię elektryczną na odległych obszarach prowincji Bolzano. Komisja doszła zatem do wniosku, że pomoc przeznaczona na elektryfikację wiejskich i alpejskich obszarów prowincji Bolzano ma ostatecznie pozytywne skutki, ponieważ przyczynia się do zagwarantowania klientom, a w szczególności rodzinom i małym przedsiębiorstwom, prawa do pewnego i przyjaznego dla środowiska zaopatrzenia w energię elektryczną (pkt 98 decyzji dotyczącej pomocy państwa SA.32113).
- 20 W myśl art. 41 („Pomoc inwestycyjna na propagowanie energii ze źródeł odnawialnych”) rozporządzenia (UE) nr 651/2014 pomoc inwestycyjna na propagowanie energii ze źródeł odnawialnych jest zgodna z rynkiem wewnętrznym i wyłączona z obowiązku zgłoszenia, jeżeli spełnia dalsze warunki określone w tym przepisie.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 21 W ramach zarzutu pierwszego podniesiono kwestię prawną dotyczącą tego, czy udzielona w wysokości 80% pomoc może wywołać zakłócenie konkurencji i wywrzeć wpływ na handel między państwami członkowskimi.
- 22 W przypadku udzielenia na to pytanie odpowiedzi przeczącej zaskarżone akty prawne zostałyby uchylone.
- 23 Ponadto przed tutejszym sądem toczy się kolejnych siedem podobnych spraw, które mają u podstaw tę samą kwestię prawną.
- 24 W ramach pozostałych zarzutów podniesiono kwestię prawną dotyczącą tego, czy przedmiotem niniejszej sprawy jest pomoc istniejąca oraz czy organ krajowy mógł rozstrzygnąć tę kwestię samodzielnie, czy też powinien był przekazać ją do decyzji Komisji.
- 25 Izba ma w związku z tym wątpliwości co do rzeczywistego wygaśnięcia zatwierdzonego przez Komisję programu pomocy SA.32113.
- 26 W samej decyzji dotyczącej pomocy państwa SA.32113 nie określa się wyraźnie ograniczenia programu w czasie. Fakt, że dla programu pomocy ustanowionego w ustawie prowincjonalnej przewidziano okres obowiązywania do dnia 31 grudnia 2016 r., wynika wyłącznie z publikacji fragmentów w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej z dnia 4 stycznia 2013 r.

- 27 Ustawa prowincjonalna nr 9 przewidywała, że środki niezbędne na dofinansowanie budowy małych elektrowni wodnych wytwarzających energię elektryczną na potrzeby bacówek i chat, których podłączenie do sieci elektroenergetycznej nie jest wykonalne bez odpowiednich nakładów technicznych i finansowych, będą corocznie określone w ustawie budżetowej.
- 28 Miało to miejsce również po 2016 r., a w budżecie prowincji na lata 2017 i 2018 przewidziano na ten cel odpowiednie kwoty.
- 29 W decyzji dotyczącej pomocy państwa SA.32113 Komisja uznała, że cel ustawy prowincjonalnej nr 9 odnoszący się do bacówek i chat niepodłączonych do sieci elektroenergetycznej jest zgodny z rynkiem wewnętrznym.
- 30 W związku z powyższym nasuwa się pytanie, czy program pomocy dotyczący elektryfikacji bacówek i chat przy wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii, uznany przez Komisję za zgodny z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 TFUE, wygasł w dniu 31 grudnia 2016 r.
- 31 W przypadku udzielenia na powyższe pytanie odpowiedzi przeczącej udzielona pomoc stanowiłaby pomoc istniejącą, co skutkowałoby tym, że zaskarżone obniżenie jej wysokości byłoby niezgodne z prawem.
- 32 W przypadku udzielenia na to pytanie odpowiedzi twierdzącej przedmiotem sprawy byłaby natomiast pomoc, którą przyznano po upływie okresu zatwierdzonego przez Komisję. Byłoby to zatem nadużycie w przyznaniu pomocy nawet przy braku naruszenia warunków i obowiązków ustanowionych przez Komisję.
- 33 W takim przypadku należałoby zbadać, czy wykładni art. 20 rozporządzenia (UE) 2015/1589 należy dokonywać w ten sposób, że w przypadku nadużyć w przyznawaniu pomocy Komisja powinna wydać decyzję o odzyskaniu pomocy przed podjęciem działania przez organ krajowy.
- 34 Ponadto należy zbadać, czy pomoc ta – jak stwierdziła Komisja w decyzji dotyczącej pomocy państwa SA.32113 – jest nadal zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE, ponieważ jest przeznaczona na ułatwianie rozwoju niektórych regionów gospodarczych.